

Bijbelstudie

Jonna Bakker en Mark Druijff

Laat je niet van slag brengen

1 Timoteüs 4

I Timoteüs 4

1 Maar de Geest zegt nadrukkelijk, dat in latere tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, doordat zij dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen, 2 door de huichelarij van leugensprekers, die in hun eigen geweten gebrandmerkt zijn, 3 het huwelijk verbieden en het genot van spijzen, welke God toch geschapen heeft om met dankzegging te worden gebruikt door de gelovigen, die tot erkenning der waarheid gekomen zijn.

4 Want alles wat God geschapen heeft, is goed en niets daarvan is verwerpelijk, als het met dankzegging aanvaard wordt: 5 want het wordt geheiligd door het woord Gods en door gebed.

6 Als gij dit de broeders voorhoudt, zult gij een goed dienaar van Christus Jezus zijn, wèl onderlegd in de woorden des geloofs en der goede leer, die gij gevolgd zijt; 7 maar wees afkerig van onheilige oude vrouwenpraat. Oefen u in de godsvrucht. 8 Want de oefening van het lichaam is van weinig nut, doch de godsvrucht is nuttig tot alles, daar zij een belofte inhoudt van leven, in heden en toekomst.

9 Dit is een betrouwbaar woord en alle aanneming waard. 10 Ja, hierom getroosten wij ons moeite en grote inspanning, omdat wij onze hoop gevestigd hebben op de levende God, die een Heiland is voor alle mensen, inzonderheid voor de gelovigen.

11 Beveel en leer dit.

12 Niemand schatte u gering om uw jeugdige leeftijd, maar wees een voorbeeld voor de gelovigen in woord, in wandel, in liefde, in geloof en in reinheid.

13 In afwachting van mijn komst moet gij u toeleggen op het voorlezen, het vermanen en het leren.

14 Veronachtzaam de gave in u niet, die u krachtens een profetenwoord geschonken is onder handoplegging van de gezamenlijke oudsten.

15 Behartig deze dingen, leef erin, opdat aan allen blijke, dat gij vooruitgaat.

16 Zie toe op uzelf en op de leer, volhard in deze dingen; want door dit te doen zult gij zowel uzelf als hen, die u horen, behouden.

I Persoonlijk luisteren

Vooraf – Op de rechte weg blijven

In een stad in de omgeving van mijn woonplaats staat een café, waar op de gevel de naam ‘De Verleiding’ prijkt. Wie ze wil verleiden staat er niet bij, maar het zal wel gericht zijn op mannen en –

dat denk ik tenminste – vooral de mannen die daar eigenlijk niet mogen zitten omdat ze nog wat anders te doen hebben of thuis behoren te zijn. Deze mensen wil het café op andere gedachten brengen en je zult er maar net langslopen en erg houden van een koud glas bier en een gesprek aan de toog... Voor menigeen zal het inderdaad een grote verleiding zijn om voor te buigen. Maar helaas is het café niet de enige die probeert mensen te verleiden. Iedereen kan voor zichzelf wel iets opnoemen, wat hem of haar van de rechte weg afbrengt.

Nu is er in de gemeente die Timoteüs dient ook een verleiding, namelijk die van dwaalleraars. Ze brengen een andere boodschap dan Timoteüs en blijkbaar vindt deze boodschap nog weerklank ook. Daarom gaat Paulus, nadat hij Timoteüs heeft toegerust op gebed van de leer en de samenkomsten, in het vierde hoofdstuk ook verder met de voorschriften over de dwaalleraars. In het eerste hoofdstuk heeft hij dit onderwerp ook al even aangeroerd. Dat laat wel zien dat het een onderwerp is waar Timoteüs volop mee te maken heeft. Vooral oudere personen gaan tegen de jonge Timoteüs in en proberen de gemeente op het verkeerde spoor te brengen. Paulus rust Timoteüs toe om staande te blijven.

De eerste dag – Laat je niet verrassen (4:1-5)

Informatief

Soms zijn gebeurtenissen niet bepaald verrassend te noemen, je zag ze al ver van tevoren aankomen. Zo hoorde ik laatst van iemand die net ontslagen was: "Ik had me er al op voorbereid, nadat die fusie een feit was, zag ik het wel aankomen. Degene die het laatste in dienst waren gekomen, zouden als eerste aan de beurt zijn." Hoe vervelend het ontslag ook voor hem is, het was geen 'donderslag bij heldere hemel'.

Dat er dwaalleraars in de gemeente komen, hoeft ook Timoteüs niet te verrassen. De Heilige Geest heeft dit heel duidelijke kenbaar gemaakt. Het is voorspeld, je kunt het aan zien komen. Laat je er daarom niet door overvallen. Paulus stelt vervolgens een dwaalleer aan de orde die blijkbaar erg nadrukkelijk aanwezig was: het gebod om ascetisch te leven. Men moet zich maar van het huwelijk onthouden en bepaald eten en drinken laten staan. Men predikt dus dat men maar niet lichamelijk moet genieten, het gaat toch immers om het geestelijke? Paulus maakt met deze idee korte metten: "Alles wat God geschapen heeft, is goed en niets daarvan is verwerpelijk, als het met dankzegging aanvaard wordt."

In de Bijbel worden we op vele plekken voorbereid op wat er gaat komen. Zo ook in dit gedeelte. Als we er naar luisteren kunnen we zaken vooraf zijn aankomen, dan hoeven we ons niet laten verrassen. Dan zijn we voorbereid en kunnen we staande blijven. Dan kunnen we standhouden tegen de verleidingen van de duivel (zie Efeziërs 6:11). Laat het mooie je niet door hem afnemen. Geniet onder dankzegging van de goede gaven van God!

Overdenken

- a. In de Efezebrief schrijft Paulus dat de gelovigen de geestelijk wapenrusting aan moeten doen om niet geveeld te worden door de listige verleidingen van de duivel. Heb je deze al aangetrokken?
- b. De dwaalleer kwam voor Paulus niet 'als een donderslag bij heldere hemel' omdat de Heilige Geest hem al had voorbereid. Laten jij en ik ons ook leren door deze Geest der waarheid (zie o.a. 1 Joh. 4:6)?
- c. Sta er eens bij stil hoe je geniet van Gods goede gaven. Is dit ook onder dankzegging?

Gebed

- ⇒ Vraag om vergeving als je in je eigen leven ruimte biedt aan dwaalleer.
- ⇒ Bid de Heilige Geest of Hij je wil leiden in de volle waarheid.
- ⇒ Bid om verspreiding van de Waarheid, zodat de dwaalleer teruggedrongen wordt.
- ⇒ Dank God voor de vele goede gaven die Hij schenkt.

De tweede dag – Oefening in vroomheid (4:6-10)

Informatief

Er zijn zo van die teksten in de Bijbel die met regelmaat voor een ‘karretje gespannen worden’. Dat de oefening van het lichaam van weinig nut is, is een zeer populaire tekst bij ouders die niet willen dat hun kind naar een sportvereniging gaat. Maar Paulus verbiedt hier niet zozeer om te sporten, hij wil er in eerste plaats op wijzen dat het niet het belangrijkste is om op een ascetische manier je lichaam ‘er onder te houden’. Het is belangrijker dat aan je te zien is, dat je een goed dienaar van Jezus Christus bent. Daar moeten we ons in eerste plaats op richten en niet op hoe we ons lichaam zoveel mogelijk buiten spel kunnen zetten. God heeft ook de materie geschapen, dus ook het lichaam. Wij moeten dus niet doen of dat er niet bij hoort.

Nog even terugkomend op die ouders, die deze tekst gebruiken om hun kinderen te overtuigen dat ze niet op een sportvereniging mogen. Ze hebben ook weer niet per definitie ongelijk. Als het sporten betekent dat alles in het teken komt te staan van de training van het lichaam, dat het van ontspanning omslaat in een obsessie, dan is sporten van weinig nut, omdat het de oefening in de godsvrucht verdrijft. Was er in Efeze juist weinig aandacht voor het lichaam, in onze cultuur is de balans vaak totaal naar de andere kant doorgeslagen. Hele volksstammen brengen bijna al hun vrije tijd door in de sportschool. Trainen, trainen en nog eens trainen, maar hoeveel tijd wordt er gestoken in de oefening van een vroom leven? Dat laatste geeft troost en hoop in het heden en de toekomst.

Overdenken

- a. “Als je maar gezond mag zijn. Dat is het belangrijkste.” Denk eens na over hoe jij je lichaam beoordeelt. Welke plaats neemt het in in je dagelijkse leven?
- b. Paulus is niet tegen elke vorm van ascese (onthouding), zelf gaat hij celibatair (ongetrouwd) door het leven. Onthoud jij je wel eens van iets omwille van je relatie met God? Zijn er dingen waarvan je je geheel of op bepaalde momenten beter van kunt onthouden?
- c. Hoe oefen jij in godsvrucht? Denk je dat mensen het opmerken dat jij christen bent? Zo ja, waaraan merken ze dat?

Gebed

- ⇒ Vraag de Heilige Geest om hulp bij de oefening in godsvrucht, zodat je een trouwe volgeling van Jezus mag zijn.
- ⇒ Dank God voor de troost en hoop die een gelovige mag hebben in het heden. Spreek je dank uit voor het feit dat je een levende Heiland hebt.

De derde dag – Geef het goed voorbeeld! (4:11-16)

Informatief

Het zit Timoteüs niet mee, hij ervaart veel tegenstand. Hij zou de moed er door verliezen. Als jonge man dreigt het hem te veel te worden. Bovendien was Timoteüs niet zo'n held (zie 1 Cor. 16:10). Maar Paulus geeft hem een zetje in de rug. Hij gebied Timoteüs om te bevelen en te onderwijzen. Paulus kent Timoteüs gezag toe, omdat hij een dienaar van de Heer is. Hij heeft recht van spreken, ondanks dat hij nog zo jong is. Het gaat niet om hem maar om de boodschap die hij moet verkondigen. Hij moet zich blijven toeleggen op het voorlezen, vermanen en leren. Maar tevens krijgt hij de opdracht om het goede voorbeeld te geven. Zijn leer en leven moeten overeenstemmen, moeten allebei heilig zijn. Zijn leven moet Timoteüs niet in opspraak kunnen brengen, maar juist aanstekelijk werken. Hij moet een voorbeeldchristen zijn en dat houdt ook in dat hij de hem geschonken gaven moet benutten.

Het goede voorbeeld geven geldt natuurlijk niet alleen voor ene voorganger. Ook een vrijwilliger in het jeugdwerk – ja elk gemeentelid – moet een voorbeeld van christelijke levenswandel zijn. Je kunt je toch wel voorstellen dat de geloofwaardigheid van iemand die ja zegt en nee doet geheel op de helling gaat. Je maakt dan jezelf belachelijk, je levenswandel zegt dikwijls voor buitenstaanders meer dan je woorden. En ook voor ons geldt dat we onze talenten niet in de grond moeten stoppen, maar gebruik moeten maken van de ons door God geschonken gaven.

Overdenken

- a. Heb jij, net als Timoteüs, ook zo'n zet in je rug nodig? Profiteer jij mee van de duw in de rug die Paulus aan Timoteüs geeft?
- b. "Woorden zijn dwergen, daden zijn reuzen." Hoe zit het met de verhouding tussen woord en daad? Geef jij een goed voorbeeld van het christenleven?
- c. Elk mens heeft bepaalde gaven gekregen. Bij de één vallen ze meer op dan bij de ander. Zij jouw eigen gaven al bij jezelf opgevallen?

Gebed

- ⇒ Bid God of Hij de schroom wil wegnemen, zodat dat niet je getuigenis verstoort.
- ⇒ Bid om vergeving als woord en daad vaak niet met elkaar in overeenstemming zijn.
- ⇒ Dank God voor de geschonken gaven en vraag om een zegen erover, zodat ze tot opbouw van de gemeente mogen zijn.

II Samen luisteren

Woord en daad

Eigenlijk geeft Paulus maar één advies aan Timoteüs over hoe hij met die dwaalleren om moet gaan: het Evangelie blijven verkondigen in woord en daad. Paulus weet maar al te goed dat niets zo afbrekend is dan een leer en leven die niet met elkaar overeenstemmen. Je wordt dan ongeloofwaardig en een logisch gevolg daarvan is dat je er ook op afgerekend wordt. Dat doen wij toch ook, wij hebben toch ook geen vertrouwen in mensen met enkel mooie praatjes? Je kunt dat zelfs bij gemeenteleden hebben. Wat is het woord van een ambtsdrager waard als hij zegt dat de jeugd belangrijk voor de gemeente is, maar er vervolgens niet in wil investeren? Zo iemand neem je toch

niet meer serieus! Maar wat zijn jouw mooie woorden waard voor je collega, als jij alleen maar bezig bent om jezelf te profileren?

Zo'n houding is een voedingsbodem voor ontkrachting van het Evangelie. Het geeft dwaalleringen de kans. Zo zet je als christen zelf de deur open. Bovendien maak je, bij een slecht voorbeeld, medegemeenteleden sneller vatbaar voor dwaalleer. Als jij, die een voorbeeldfunctie behoort te hebben richting de jeugd, een hypocriet leven leidt, dan is toch niet verwonderlijk als hij of zij zegt: "Wat hij/zij zegt, dat klopt niet. Het klinkt wel leuk, maar in de praktijk zie ik er niets van." Als christenen moeten we een voorbeeld zijn in de gemeente waar we actief zijn, maar ook daarbuiten.

Aantekeningen

1. 'De Geest zegt nadrukkelijk.' Hiermee wordt een profetische ingeving bedoeld. Op welke manier de Heilige Geest dit heeft gezegd, is niet op te maken uit deze mededeling.
'Latere tijden.' Hiermee wordt niet bedoeld de tijd vlak voor Jezus' wederkomst, maar de tijd die ingegaan is na Pinksteren.
'Dwaalgeesten, leringen van boze geesten.' Het gaat om predikers vanuit de gemeente die zich laten leiden door demonische machten. De dwaling komt dus van binnenuit.
2. 'In hun eigen geweten gebrandmerkt.' Je kunt gebrandmerkt ook vertalen met dichtgeschroeid. In dat geval is het geweten het spreken opgelegd. Toch is er ook een goede reden om 'gebrandmerkt' te laten staan; zoals een slaaf die geprobeerd heeft om te vlucht gebrandmerkt wordt, zodat hij voor altijd is te herkennen als slaaf van zijn heer, zo is het geweten gebrandmerkt als slaaf van de zonde.
3. 'Het huwelijk verbieden en het genot van spijsje.' Een algemene opvatting van buiten de kerk, die de kerk binnenkomt. Een wijdverbreide levensovertuiging was dat de echte mens in je zit. Dat 'ik' moet vrijkomen van het aardse lichaam, dat slecht is. Je moet 'ontwereldlijken' en de opvatting was dat dat kon door radicale ascese. Als men zich maar onthield van zoveel mogelijk wereldse dingen dan kon men in contact komen met het Hogere.
4. 'Want alles wat God geschapen heeft, is goed.' God schiep de aarde goed en ondanks de zondeval hoeven we de schepping niet te ontlopen. Wel moeten we God ervoor verheerlijken, dat is de hoogste bestemming van de schepping, dat zij haar Scherper verheerlijkt.
6. 'Onderlegd.' Letterlijk staat hier opgevoed, gevoed. Een woordspeling. Timoteüs moet zich als het ware voeden met woorden van geloof en de goede leer. Het woord geeft aan dat hij er een gewoonte van moet maken.
7. 'Oudevrouwenpraat.' Een krachtige uitdrukking voor fabels, niet op waarheid berustende verhalen. Kortom: praatjes die niets met God te maken hebben.
'Godsvrucht.' Vroomheid, de praktische levensheiliging.
8. 'Want de oefening van het lichaam is tot weinig nut.' De ene verklaarde kiest voor het verwijzen naar het trainen voor sportieve topprestatie, de ander kiest voor het verwijzen naar de overdreven manier van de lichamelijke behoeften te onderdrukken. In ieder geval is duidelijk dat het lichaam niet geminacht moet worden, maar ook niet het centrum waar het leven om draait (zowel positief -sporten- als negatief -onthouding-).
9. 'Dit is een betrouwbaar woord.' Gaat over de beloften voor heden en toekomst uit het voorgaande vers.
10. 'Grote inspanning.' Het leven in vroomheid houdt in dan men zich inspant voor de verkondiging, dat kost ook moeite.

‘Die een Heiland is voor alle mensen, inzonderheid voor de gelovigen.’ God wil alle mensen met zich verzoenen. Daar is het offer van Christus voldoende voor de hele wereld. De redding gaat echter pas in vervulling wanneer iemand die gelovig aanvaardt.

11. ‘Beveel en leer dit.’ Hieruit blijkt dat Paulus Timoteüs autoriteit toekent.
12. ‘Uw jeugdige leeftijd.’ Waarschijnlijk was Timoteüs halverwege de dertig. Deze leeftijd werd in die tijd wel erg jong voor een voorganger gevonden.
‘Reinheid.’ Duidt niet alleen op seksuele reinheid, maar op de totale levensheiliging.
14. ‘Gave.’ Welke genadegave Timoteüs heeft ontvangen wordt niet gezegd. Waarschijnlijk moeten we denken aan onderwijzen en vermanen.
‘Handoplegging.’ Gebeurt bij een speciale bediening. Het is een teken en een belofte dat degen door God aangesteld is
16. ‘Zie toe op uzelf en op de leer.’ Timoteüs moet letten op zijn eigen geestelijke leven, de zuivere leer verkondigen en toezien dat die ook door anderen verkondigd wordt.

Vragen voor bespreking in de kring

Luisteren naar de tekst

1. Wat is het gevolg als er gehoorgegeven wordt aan de dwaalleer waarover Paulus schrijft?
2. Wat moet Timoteüs allemaal doen om dwaalleer tegen te gaan?
3. Welk element van Timoteüs roept bij sommige gemeenteleden verzet op?
4. Waarin ligt de autoriteit van Timoteüs?

Luisteren en horen

5. Welke dwaalleer ben jij in je gemeente zoal tegengekomen? Wat zou het gevolg zijn als je daaraan gehoor zou geven?
6. Wat kun jij doen tegen dwaalleer of eenzijdigheden in je gemeente?
7. In hoeverre voel jij je als jongere serieus genomen in je gemeente?
8. Hoe oefen jij je in de persoonlijke ‘godsvrucht’?

“Ik gebruik het woord identiteit vaak op een andere manier: identiteit kun je ook omschrijven als overeenkomst, als twee dingen identiek zijn. De overeenkomst tussen het verhaal van de mens en zijn daden. Wat hij zegt van zichzelf en zijn praktijk. Als er geen overeenkomst is tussen woorden, gedachten en daden, dan is er geen identiteit. Zo iemand is niet meer dan een praatjesmaker.”
“Het is strikt noodzakelijk dat kinderen zien dat geloof en praktijk identiek zijn.”

(Prof. dr. W. ter Horst in een interview met Ar Sikking van de EO)